

ملخص الرسالة

- عنوان الرسالة:

الآراء الأصولية المتعلقة بالتعارض في الأخبار وطرق دفعه عند الإمام الخطابي في كتابه معالم السنن على سنن أبي داود
جمعا ودراسة .

- طريقة العمل:

الرسالة

-
-
-

ومن أهم الجوانب المستجدة التي قدمها هذه الأطروحة هي :

-
-
-

ويحسن أن يذكر أنه أيضا انضرد ببعض القواعد المتعلقة بالترجيح منها :

-
-
-

رئيس قسم الدراسات العليا الشرعية

أ د : عبد الله بن حمد الخطيم

المشرف على الرسالة

أ د : محمد علي ابراهيم

مقدم الرسالة

الطالب : عبد الله محمد طاهر عبد الله

الباب الثاني

وفيه فصلان

آراء الخطابي في التعارض بين النصوص الشرعية وأسبابه وطرق دفعه

وفيه ستة مباحث :

- المبحث الأول : معنى التعارض ، والترجيح ، والنسخ ، لغة ، واصطلاحاً .
- المبحث الثاني : رأي الإمام الخطابي في وقوع التعارض بين النصوص .
- المبحث الثالث : تقديم الإمام الخطابي الجمع على غيره في دفع التعارض بين النصوص
- المبحث الرابع : أسباب وقوع التعارض بين النصوص عند الإمام الخطابي .
- المبحث الخامس : العمل بالنص الراجح عند الإمام الخطابي .
- المبحث السادس : القول بالنسخ عند الإمام الخطابي .

طرق الجمع بين الأخبار المتعارضة عند الإمام الخطابي

وفيه ستة مباحث :

- المبحث الأول : الجمع بحمل العام على الخاص .
- المبحث الثاني : الجمع بحمل المطلق على المقيد .
- المبحث الثالث : الجمع ببيان اختلاف الحال والمحل والحكم .
- المبحث الرابع : الجمع بحمل كل على الجواز .
- المبحث الخامس : الجمع ببيان أن معنى اللفظين واحد .

• المبحث السادس : الجمع بتأويل اللفظ عن ظاهر معناه .

آراء الخطابي في التعارض وأسبابه بين النصوص الشرعية عنده ، وطرق دفعه . وفيه ستة مباحث

- المبحث الأول : معنى التعارض ، والترجيح ، والنسخ ، لغة ، واصطلاحاً .
- المبحث الثاني : رأي الإمام الخطابي في وقوع التعارض بين النصوص .
- المبحث الثالث : تقديم الإمام الخطابي الجمع على غيره في دفع التعارض بين النصوص
- المبحث الرابع : أسباب وقوع التعارض بين النصوص عند الإمام الخطابي .
- المبحث الخامس : العمل بالنص الراجح عند الإمام الخطابي .
- المبحث السادس : القول بالنسخ عند الإمام الخطابي .

الفصل الأول :

آراء الخطابى فى التعارض ، وأسبابه بين النصوص الشرعية عنده ، وطرق دفعه :

المبحث الأول : تمهيد فى معنى التعارض ، والجمع ، والترجيح ، والنسخ ، لغة ، واصطلاحاً .

( )

:

:

:( )

( )

" ( )

:"

( )

:

( )

( )

( )

:

:

(1)

(2)

(3)

( )

(5)

(6)

( )

(7)

( )

( ) " " :

:

.

:

( )

.

:

( ) "

" :

:

"

( )

"

"

"

"

.

"

"

.

-
- / / / / (1)
  - / / / / (2)
  - / / / / ( )
  - ( ) / / / / (4)

( )

( )

∴
∴
" "

∴

.

( )

( )

∴
∴

∴

∴

( )

/ (1)
/ ( )
/ (3)
/ ( )

( )

":

()"

":

()"

.

:

•

:

:

()

:

"

:

()"

()

:

()"

":

:

()

()

_____ / (1)

()

/ (2)

/ ( )

/ (4)

/

/ (5)

/ /

/ (6)

/

/

( )

( )

( )

( )

"

:

:

( )

( )

"

( )

:

/

/

/

/

/

( )

---

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

:

:

:

" " :

.

(.) (.) :

(.)

"

" :

(.) ( ) :

.

) :

"

" :

( ) (

( ) . . .

:

" :

( ) , "

:

" :

-
- (1)
  - (2) /
  - (3) /
  - (4)
  - (5)
  - (6) /
  - (7)

( )

( ) "

:

( ) "

" :

( )

- / / / / / (1)
- / / / / / (2)
- / / / / / (3)
- ( )

:

: " " " " " " " "

( )

.

.

( ) ( )

) :

( ) ( )

( ) (

:

" " :

:

( ) .

---

(1)

(2)

:

/ / /

(3)

.

/ / /

(4)

/ / /

(5)

/

( )

( )

:( ) ( )
( ) .
:

( ) ..
:

( )
( )

·
:
:
( ) ( ) ( )
( )

_____ ( )

/ / ( )
/ / / / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )
/ / ( )

( )

( )

( )

:
( ) ( )

( )

( )

:

:

:

:

:

:

_____

/

:

:

:

/

( )

/

/

/

( )

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

( )

/

/

/

/

( )

/

/

( )

/

/

/

/

( )

( )

/

/

/

/

/

( )

( )

( ) :

( )

( )

:

:

( ) ( )

:

:

_____ / ( )
: ( )

/ /

/ ( )

/ / ( )

/ ( )

( )

·
:
:
·

( )

:

( )

( )

:

:

( ) (

)

( )

/ ( )
 ( )
 ( )
 / ( )
 / ( )

( )

( ) .

:

:

:

. ( )

:

⌘ :

⌘ :

( ) ⌘

:

:

):

( ) ⌘

⌘

( ) (

( ) .

/	/	( )
	/	( )
	/	( )
	/	( )
/		( )
		( )
		/
		( )

/

/

/

( )

( ) ...

:

( ) ..

( )

( )

( ) .

:

:

:

:

( ) .

( ) .

:

/ ( )

: ( )

: ( )

/

/ ( )

( )

/ ( )

/ ( )

( )

( )

( )

:

:

☞ :

( ) ( ) ☞

☞ ( ) ☞

( )

:

( )

.

/

/

/

( )

/

/

( )

( )

( )

/

/

( )

( )

(7)

...

..

/

.

( )

المبحث الثالث : تقديم الإمام الخطابي الجمع على غيره عند وقوع التعارض لدفعه .

:

:

..

:

:

( )

"

" :

•

( )

" :

( ) "

" :

"

: :

( )

:

:

"

"

"

"

(1)

( )

( )

( )

( )

( )

) :

( )

( ) (

:

"

" :

:

: ...

( ) ,

:

) :

( )

( ) (

:

( )

(1)

(2)

(3)

( )

(5)

(6)

(7)

( )

:

( )

( )

:

:

:

:

( )

:

( )

:

( )

( )

( )

/ /

_____ ( )

/

/

/

/

/

/

/

/

/

( )

/

/

/

/

/

/

( )

/

( )

/

( )

/

( )

( )

:
:
:

()

()

()

() ( ):
()

()

() ( ):

()

()

( )

/ / / ()
/ / / ()
/ / / ()

/ /

/ ()
()

/ / /

(7)
()

/ /
/ ()
()

( )

(.) : ( ) :
: ( ) :

:

.

( )

( )

/ ( ) ( ) ( ) / ( )
: (5)
/ ..
( )

المبحث الرابع : أسباب وقوع التعارض بين النصوص عند الإمام الخطابي

• :

( ) :

•

!

:

:

:

:

( )

:

•

( ) :

•

---

(1)

/

/

/

/

/

(2)

( )

:

/

/

/

/

/

( )

( ) ; ( )

( ) -

( ) .

:

.

•

:

_____ ( )

:

:

/

/

/

/

( )

)

(

/

( )

/

/

/

/

:

( )

/

.

/

/

/

/

( )

( )

:
:
: ( )
:
:
:
:

( )
( ) ( )

( ) " ...
( ) "

( )

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4) /
  - ( ) /
  - ( )
  - ( )

( )

•
:

•
:

•
:

•
:

•
:

•
:

---

(1)

/
/
/ (2)
/ ( )
/ (4)

( )

( )

:

( )

:

•

:

..

( )

" :

( ) "

" :

:

( ) "

.

•

:

---

(1)

/

/

/

/ ( )

/ /

/ ( )

. / ( )

/ ( )

( )

:

:

•

:

•

( )

" "

( ) ( )

...)

( ) (...

•

:

:

/ ( )

(2)

(3)

/ (4)

( )

( )

( )

:

( )

( )

( )

( )

( )

:

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)

/

/

/

/

(5)

/
/

( )
/

/
/

( )

( )

( ) ,

:

( ) ..

•

•

:

:

:

.

•

:( )

( )

/	( )
/	( )
	(3)
	(4)

/

(/)

( ) .

( )

•

.

:

" :

( )

( ) .

/ ( )
 (2)
 (3)

/
/

/

/

( )

/ ( )

( )

المبحث الخامس : العمل بالنص الراجح عند الإمام الخطابي .

:

•

:

.

:

:

( )

•

( ) .

:

:

...

( )

( )

•

:

( )

( ) .

•

( )

---

(1)

/ ( )

- / ( )

(4)

(5)

/ (6)

/ / ( )

/

( )

( ) ( )

( ) . : :

.

:

( ) .

" : ( )

( )

( )

( )"

( ) .

.

/ .

 ( )

/

- / ( )

/ ( )

/ /

/

/

/

/ (4)

( )

:

/

/

(6)

/

(7)

/

/

( )

( )

:
:

:

( )

:

( )

( )

" :

( )
( )

):

:

( )

( )

/	(1)	
/	(2)	
	(3)	
	(4)	
	(5)	
/	/	(6)
	/	(7)

( )

المبحث السادس : القول بالنسخ عند الإمام الخطابي .

• :

:

( )

:

:

( )

•

( )

( ) :

( )

/ (1)

(2)

:

:

/

/

/

(3)

/

/

(4)

( )

:

()

):

.() (

:

( )

( )

.

:

()()

()

:

:

:

:

()

_____

/ / (1)

/ / / (2)

/ / (3)

(4)

( )

/ / / /

/ / / / / (5)

. / / / /

/ (6)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

_____ / (1)

(2)

./ / / (3)

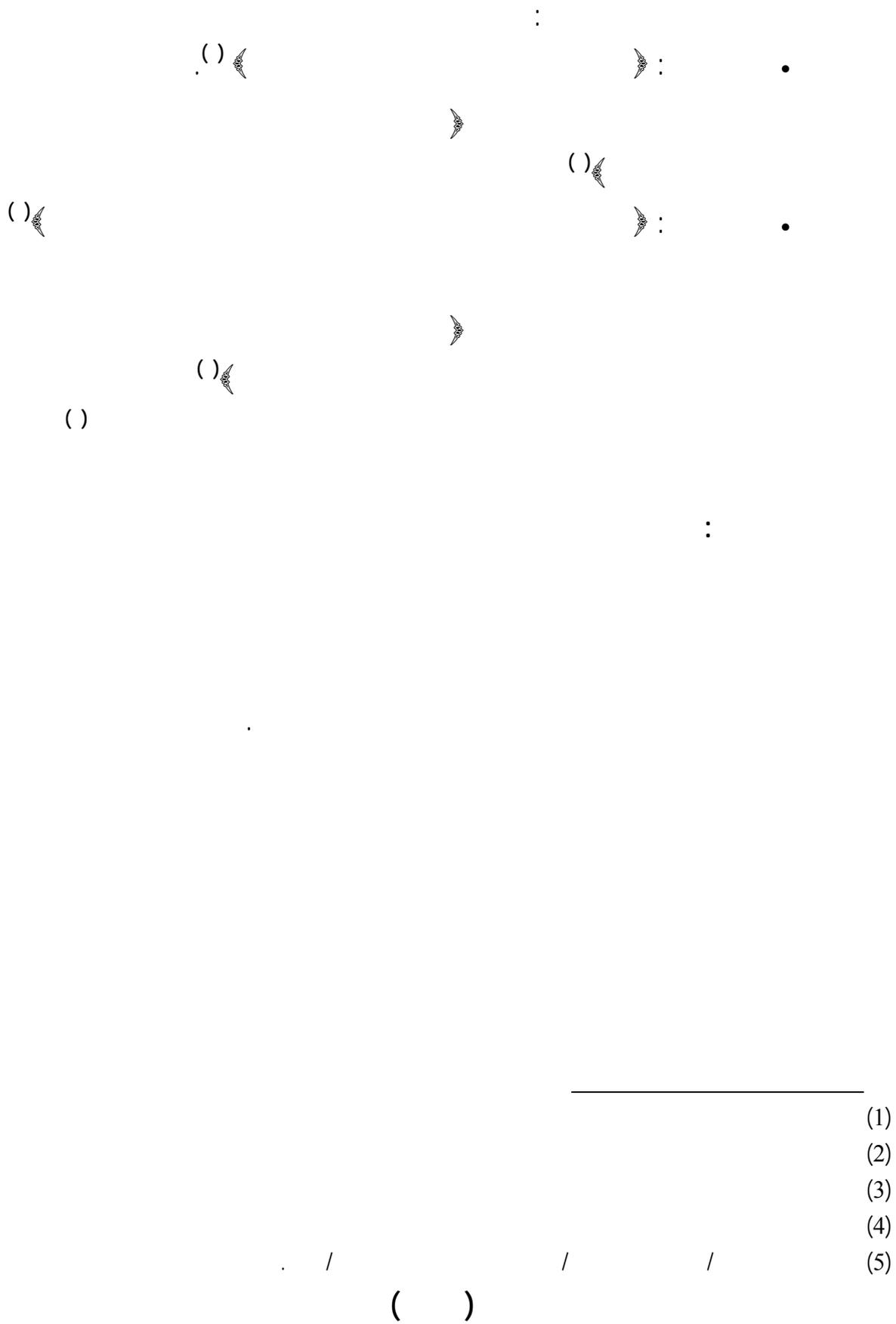
(4)

/ (5)

/ (6)

/ (7)

( )

طرق الجمع بين الأخبار المتعارضة عند الإمام الخطابي وفيه ستة مباحث

- المبحث الأول : الجمع بحمل العام على الخاص .
- المبحث الثاني : الجمع بحمل المطلق على المقيد .
- المبحث الثالث : الجمع ببيان اختلاف الحال والمحل والحكم .
- المبحث الرابع : الجمع بحمل كل على الجواز .
- المبحث الخامس : الجمع ببيان أن معنى اللفظين واحد .
- المبحث السادس : الجمع بتأويل اللفظ عن ظاهر معناه .

المبحث الأول : من مباحث الجمع عند الإمام الخطابي.

:

:

:

:

( )

:

"

" : ( )

" :

( )

( ) "

( ) "

" : ( )

( ) "

" : ( )

./ /

/

( )

( )

/

/

/

( )

/

/

( )

/

/

( )

/

/

/

/

( )

( )

:

/

/

( )

( )

( ) .

:

( ) .

:

" :

( )

( ) .

:

( )"

" :

( ) "

( )

.

.

:

:

:

( )

.

:

/

( )

/

( )

(3)

"

"

/

/

/

.

/

( )

/

( )

/

( )

(7)

( )

( ) "

" :

.

:

( )

:

( )

:

( ) . (

) :

:

"

" :

" :

"

.

.

) :

: ( )

( ) . (

( )

:

( )

.	/	( )
	/	( )
.	/	(3)
.	/	( )
..	/	(5)
.	/	( )
	/	( )
	( )	( )
	/	( )

( )

( )

:

()

()

:

:

:

):

() . (

:

"

":

: ()

.

() .

()

() ()

:

---

(1)

(2)

( )

(4)

:

/

/

/

/

( )

(6)

/

/

( )

( )

:

( )

):

( ) (

":

"

"

"

.

:

( )

( )

:

( )

( )

( )

_____

(1)

/

( )

/

/

/

/

( )

( )

(4)

.

/

/

( )

(6)

.

(7)

/

( )

( )

/

/

/

( )

/

/

/

( )

( ) .

( )

( )

( )

:

.

"

"

-

-

.

.

:

_____

( )

/

/

/

/

( )

.

/

/

( )

/

.

/

/

( )

( )

:( )

•

.

•

•

( )
( )

:

•

:

: ( )

( )

_____

( )

/

/

/

/

.

/

( )

:

.

.

/

/

..

..

( )

/

/

( )

( )

( ) .

( ) .

:

:

:

( )

( )

( ) .

( ) .

( ) .

/

(1)

/

( )

(3)

(4)

/

( )

( )

/

/

( )

( )

( ) .

( ) .

:

.

/

/

/

( )

( )

. /

( )

المبحث الثاني : من مباحث الجمع عند الإمام الخطابي.

:

•

:

:

•

:

( )

:

( ) . "

" :

( )"

" :

( ) . "

" :

( ) .

:

:

:

.

:

•

:

( ) .

:

( ) . "

" :

/	( )
/	( )
/	( )
/	( )
/	( )
/	(6)
/	( )

( )

( ) "

" :

( ) "

" :

:

.

.

:

.

:

( )

:

.

:

( )

:

_____

/

(1)

/

(2)

(3)

/

/

/

/

/

/

( )

( )

( )

( )

( ) ( )

:

( )

:

" "

" "

" "

( )

" :

" :

" :

/ ( )

/ (2)

/ / / ( )

/ / ( )

/ (5)

/ (6)

( )

( ) . "

"

" : :

) :

⤴ :

( ) (

( ) ⤴

( ) ( )

:

)

(

"

" :

"

" :

"

" :

(

)

(

)

( )

.

/ _____ ( )

/ ( )

/

/

/

/

(3)

/

( )

/

( )

/

/

(6)

( )

:

:

: •

.
:
( )

: •
:

( )

:

:
( ) ( )

( )

:

_____ ( )

/ /

/ / /

: ( )

...

/ ( )

/ ( )

/ / ( )

/ // / / / ( )

/ / / / /

/ / / / /

( )

: : •

()

:

()

:

()

()

:

:

:

:

()

()

() "

" :

(1)

( )

( )

( )

(5)

( )

(7)

( )

( )

( ) .

( ) .

: :
:

( )

:

:

( ) .

.	/		/		/		/	( )
.	/		/		/		/	( )
.	/		/		/		/	(3)
.	/		/		/		/	(4)
.	/		/		/		/	(5)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

:

:

:

•

( )

/	(1)
/	(2)
/	( )
/	(4)
/	(5)
/	(6)

( )

( )

( )

•

•

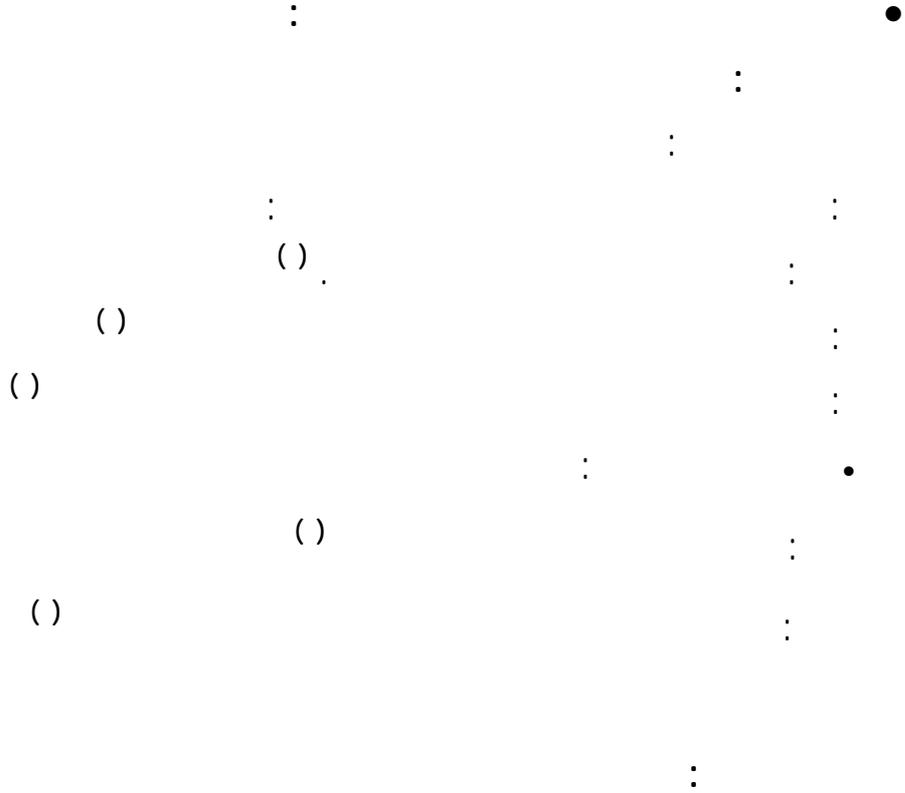
( )

/ ( )
(2)

( )

المبحث الثالث : من مباحث الجمع عند الإمام الخطابي.

- ( ) / / (1)
( ) / (2)
/ / (3)
/ / (4)
/ (5)
( )

:

:

( )

.

:

( )

( )

( )

:

( )

:

.

" :

"

:

"

"

---

(1)

/

/

( )

(3)

/

/

/

/

( )

/

( )

( )

( )

:

:

( )

:

:

( )

( )

:

"

"

:

"

" :

---

(1)

/

/

/

/

( )

/

/

( )

/

( )

( )

( )

( )

:

( ) (

)

( )

:

"

"

"

"

( )

---

(1)

/

/

( )

/

( )

/

/

( )

/

/

( )

/

/

( )

( )

:

( )

( )

:

( )

.

( )

( )

:

( ) ( )

/

/

/

( )

/

( )

/

/

( )

/

/

/

/

( )

/

( )

( )

المبحث الرابع : من مباحث الجمع على الإمام الخطابي.

:

•

:

.

:

:

•

" :

:

( ) "

:

:

( )

:

:

" :

:

( ) "

/ (1)

/ ( )

/ (3)

( )

( )

":

( ) "

":

."

":

"

":

"

.

•

_____ (1)

/

/

/

(2)

( )

:

( )

:

:

: :

( )

:

" :

( ) "

:

" :

"

( )

:

/	(1)
/	( )
/	(3)
/	(4)

( )

:

( )

:

( )

:

( ):

( )

( )

( )

/

/

_____

(1)

(2)

:

/

/

/

/

(3)

)

/

/

/

/

(

)

/

/

(

/

(

)

/

/

(

)

/

/

(4)

/

/

(5)

)

/

/

/

/

/

(

(6)

/

( )

( )

.

:

( )

( )

.

.

:

.

.

:

.

.

/

(

)

---

(1)

( )

/

(2)

/

(3)

( )

المبحث الخامس : من مباحث الجمع عند الإمام الخطابي.

:

•

:

( ) ( )

•

" :

:

( ) . "

"

" :

( ) .

:

---

(1)

:

/

/

/

..

(2)

( )

/

/

/

/

/

(3)

/

(4)

( )

( )

" :

:

:

( ) "

.

:

"

" :

"

" :

( )

( )

:

( )

( )

•

(1)

/

/

/

(2)

(3)

/

/

(4)

:

/

/

/

(5)

(6)

:

:

( )

:

" :

:

:

:

:

( )

( )

( )

:

" "

( )

:

( )

/

( )

(1)

(2)

/

(3)

/

/

/

/

(4)

/

(5)

( )

:

:

"

" :

" :

"

( )

:

:

( )

:

/ (1)
/ (2)

( )

المبحث السادس : من مباحث الجمع على الإمام الخطابي.

:

•

:

:

( )

( )

:

( )

:

:

( )

:

:

/

•

:

:

/

(1)

/

(2)

(3)

/

/

/

(4)

( )

:

:

:( )

•

":

( ) :

( ) "

:

( )

:

( ) :

( ) :

( ) "

:

" "

":

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)
  - (6)
  - (7)
  - (8)

( )

( )

:

/

•

:

( )

:

:

( )

•

":

:

/

/

/

/

(1)

/

(2)

(3)

/

/

( )

( ) "

:

( )

( )

:

" :

( ) . "

" :

:

"

:

"

" :

" :

"

( )

_____ / (1)

(2)

/

/

(3)

/

(4)

/

/

(5)

( )

الباب الثالث

آراء الإمام الخطابي في الترجيح

وفيه أربعة فصول

الفصل الأول : آراء الإمام الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار السند عموماً

الفصل الثاني : أوجه الترجيحات المتعلقة باعتبار الرواة

الفصل الثالث : أوجه الترجيحات المتعلقة باعتبار متن الحديث

الفصل الرابع : أوجه الترجيحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

الباب الثالث

آراء الإمام الخطابي في الترجيح

الفصل الأول

آراء الإمام الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار السند عموماً

- المبحث الأول : ترجيح الحديث الأحسن اتصالاً مما لم يكن كذلك
- المبحث الثاني : ترجيح الحديث المتصل على الحديث المرسل
- المبحث الثالث : ترجيح الحديث المتصل على الحديث المنقطع .

- المبحث الرابع : الترجيح بتقديم غير المضطرب سندا على المضطرب
- المبحث الخامس : ترجيح الحديث المرفوع على الحديث الموقوف
- المبحث السادس : ترجيح الخبر المشتمل على الزيادة

الفصل الثاني

أوجه الترجيحات المتعلقة باعتبار الرواة

- المبحث الأول : الترجيح بتقديم صاحب (القضية) القصة على من ليس كذلك
- المبحث الثاني : الترجيح بشهرة الرواة
- المبحث الثالث : الترجيح بتقديم رواية الأكثر صحة ومخالطة وملازمة للشيخ على ما لم يكن كذلك
- المبحث الرابع : ترجيح رواية العدل على رواية المجهول
- المبحث الخامس : ترجيح رواية الحافظ المتقن على من لم يكن كذلك .
- المبحث السادس : ترجيح رواية الأفقه على من لم يكن كذلك .

- المبحث السابع : ترجيح الرواية الموافقة لعمل الراوي على غيره
- المبحث الثامن : ترجيح رواية المتأخر إسلاما على غيره
- المبحث التاسع : الترجيح بكثرة الرواة
- المبحث العاشر : ترجيح رواية الجازم على رواية الشاك
- المبحث الحادي عشر : الترجيح بدوام عقل الراوي
- المبحث الثاني عشر : ترجيح رواية من روى من غير حجاب على من روى من وراء حجاب
- المبحث الثالث عشر : الترجيح بتقديم رواية أهل الحجاز على رواية غيرهم

الفصل الثالث

أوجه الترجيحات المتعلقة باعتبار متن الحديث

- المبحث الأول : ترجيح المنطوق به على المحتمل
- المبحث الثاني : ترجيح المحفوظ على غير المحفوظ
- المبحث الثالث : ترجيح الأوضح متنا

- المبحث الرابع : الترجيح بتقديم قول صاحب الشريعة على ظن الراوي واجتهاده
- المبحث الخامس : ترجيح النص على الظاهر
- المبحث السادس : الترجيح بحسن الترتيب
- المبحث السابع : ترجيح اللفظ المطابق للمعنى الوارد مع النص على غيره
- المبحث الثامن : ترجيح اللفظ الموافق لسبب الكلام الذي خرج عليه على غيره
- المبحث التاسع : ترجيح الأصل المتيقن على المحتمل
- المبحث العاشر : ترجيح الثابت على المظنون
- المبحث الحادي عشر : ترجيح الخبر المشتمل على الزيادة

الفصل الرابع

أوجه الترجيحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

- المبحث الأول : الترجيح بكثرة الروايات
- المبحث الثاني : الترجيح بموافقة ظاهر القرآن
- المبحث الثالث : الترجيح بموافقة حديث آخر
- المبحث الرابع : الترجيح بموافقة أكثر الصحابة
- المبحث الخامس : ترجيح ما لم ينكره عامة المهاجرين والأنصار مع علمهم على ما لم يكن كذلك.
- المبحث السادس : ترجيح النص الموافق للأصول على ما لم يكن كذلك .
- المبحث السابع : ترجيح ما ورد في أحد الصحيحين على ما ورد في غيرهما
- المبحث الثامن : ترجيح ما ذكر معه سبب الورد على ما لم يكن كذلك.
- المبحث التاسع : ترجيح اللفظ الموافق لمقاصد الشرع على غيره

الفصل الأول

آراء الإمام الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار السند عموماً

- المبحث الأول : ترجيح الحديث الأحسن اتصالا مما لم يكن كذلك
- المبحث الثاني : ترجيح الحديث المتصل على الحديث المرسل
- المبحث الثالث : ترجيح الحديث المتصل على الحديث المنقطع .
- المبحث الرابع : الترجيح بتقديم غير المضطرب سندا على المضطرب
- المبحث الخامس : ترجيح الحديث المرفوع على الحديث الموقوف
- المبحث السادس : ترجيح الخبر المشتمل على الزيادة

المبحث الأول : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

•

:

( )

( )

) :

((

( )

:

:

( )

•

/

(1)

/

(2)

/

/

(3)

(4)

(5)

/

( )

( )

:

:

( )

":

•

( )

":

( )

( )

( ) " ( )

( )

_____

(1)

:

/

/

(2)

(3)

:

(4)

.

:

:

(5)

/

/

(6)

/

(7)

/

/

(8)

( )

:

( )

( )

:

( )

( )

:

"

" :

" :

" :

:

"

:

:

"

( )

:

:

" :

"

" :

" :

:

"

---

(1)

/

(2)

/

/

/

/

(3)

/

(4)

/

/

(5)

( )

”

:

” ”

( )

:

( )

:

( )

/ / / / / (1)

/ / / / / / / / / (2)

/ / / / / / / / / (3)

( )

المبحث الثاني : من مباحث الخطابي في المرجحات

• :

:

• :

( )

:

( )

:

•

:

( )

:

( )

•

:

( )

•

:

( )

( )

/ (1)

/ (2)

/ (3)

/ (4)

/ (5)

/ (6)

/ (7)

/

( )

( )

( )

:

•

.

:

:

( )

•

( )

:

:

:

:

( )

.

:

.

/

/

/

_____

(1)

.

/

/

/

/

(2)

(3)

(4)

(5)

( )

： ( )
" " : :
( )

：
：
( )
.

.

：
.

：

"

" :

"

" :

( )

•

：

_____

(1)

：

：

.

/

/

/

(2)

.

/

(3)

(4)

/

/

( )

( )

( ) :

( )

( )

:

:

( )

( )

:

( ) ;

( )

( ) (1)

(2)

( ) (3)

/ (4)

/ (5)

/ (6)

/ (7)

/ (8)

/ (8)

( )

( )

( )

( )

:

( ):

_____ (1)

/

( )

( )

(2)

/
( )

(3)

/

/
/

/
/

/

(4)

( )

المبحث الثالث : من مباحث الخطابي في المرجحات

• :

:

( )

:

:

( )

:

:

:

( ) ( )

•

---

(1)

(2)

/

:

:

:

:

:

"

/

"

/

(3)

/

/

(4)

/

..

( )

( )

( )

( )

:

( )

( )

:

:

( )

( )

:

:

( )

---

(1)

(2)

(3)

:

/

(4)

/

(5)

( )

/

/

(6)

/

/

(7)

( )

.

:

.

:

"

"

"

"

.

:

( )

( )

( )

( )

:

.

( )

:

.

/

/

/

/

(1)

/

:

/

/

(2)

/

/

/

/

(3)

/

.

/

(4)

/

/

(5)

/

:

( )

المبحث الرابع : من مباحث الخطاب في المراجعات

:

•

:

:

( ) .

( )

:

:

( )

( )

•

:

( ) = ( )

" :

" :

:

...

( ) . "

:

:

/ _____ (1)

/

(2)

: (3)

(4)

/

/

/

:

(5)

(6)

/

(7)

( )

”：

：

( )

( ) ”

：

( )

( )

：

( )

：

( )

：

.

.

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)

：

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

( )

:

:( )

:

( )

: ( )

( )

:( )

( )

_____ (1)

/

/ (2)

(3)

/

/ (4)

(5)

/ (6)

( )

( ) .

:

/ / _____ (1)
/ / / /
( )

المبحث الخامس : من مباحث الخطابي في المرجحات

- :
  - :
    - :
      - ( )
      - :
        - ( )
    - :
      - ( )
  - :
    - :
      - ( )
    - :
      - ( )
- (1) /
- (2) / ( ) ( )
- (3) /
- (4) / ( )

.

:

. ( )

:

( )

---

(1)

( )

( )

( )

( )

:

( )

( )

: ( )

:

: .

_____ (1)

/

/

/

(2)

/

/

(3)

/

/

/

(4)

(5)

. /

(6)

. /

/

.

(7)

( )

( )

:

" :

"

"

" :

.

:

( )

( )

:

( )

:

.

/ ( )

(1)

(2)

/

/

(3)

(4)

( )

المبحث السادس : من مباحث الخطابي في المرجحات

( ) :

:

:

( )

:

:

( )

" :

( ) "

( )

:

:

/

/

/

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

/

/

/

( )

/

( )

( )

( ) ( )

: :

( )

:

:

:

( )

( )

( )

_____ (1)

/

/

/

:

(2)

(3)

/

/

/

(4)

(5)

/

/

/

/

/

(6)

/

/

/

/

/

/

/

(7)

( )

: ( )
( ) .

:
( ) .

( ) :

---

(1)
:

/ / .
(/) :

/ / (3)
(4)

( )

( )

:

:

( ) ( ) ( ) : (1)

- المبحث الأول : الترجيح بتقديم صاحب (القضية) القصة على من ليس كذلك
- المبحث الثاني : الترجيح بشهرة الرواة
- المبحث الثالث : الترجيح بتقديم رواية الأكثر صحة ومخالطة وملازمة للشيخ
- المبحث الرابع : ترجيح رواية العدل على رواية المجهول
- المبحث الخامس : ترجيح رواية الأحفظ والأتقن
- المبحث السادس : ترجيح رواية الأفقه .
- المبحث السابع : ترجيح الرواية الموافقة لعمل الراوي على غيره
- المبحث الثامن : ترجيح رواية المتأخر إسلاما
- المبحث التاسع : الترجيح بكثرة الرواة
- المبحث العشر : ترجيح رواية الجازم على رواية الشاك
- المبحث الحادي عشر : الترجيح بدوام عقل الراوي
- المبحث عشر : ترجيح رواية من روى من غير حجاب على من روى من وراء حجاب
- المبحث الثالث عشر : الترجيح بتقديم رواية أهل الحجاز على رواية غيرهم

المبحث الأول : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

:
:

:

:

( )

:

( )

: :

( ) ( )

:

( )

---

(1)

/

/
/

(2)

(3)

(4)

(5)

/

/

( )

:

.

:

:

( )

:

( )

( )

:

( ):

.

.

.

.

∴

∴

•

•

∴

∴

( )

( )

) :

( )

( )

(..

∴

---

(1)

(2)

(3)

( )

/

/

/

(4)

( )

( )

:

( ) {

:
:
( ) :

:( )

( )

/ (1)
/ (2)
/ (3)

( )

المبحث الثاني : من مباحث الخطابي في المرجحات

•

:

( )

:

:

( )

:

:

:

:

" :

•

( ) "

( ) "

" :

/ / (1)

: (2)

/ (3)

/ (4)

( )

:

:

:

( )

:

.

•

( )

( )

:

:

:

:

( )

_____
(1)
(2)

( )

./ / / .

(3)
(4)

( )

( )

:

: ( )

( )

:

( )

:

( )

:

	/ (1)				
	. (2)				
	(3)				
/	/	/	/	/	/ (4)
/	/	/	/	/	/
				/ (5)	
				/	
		( )			
		( )			

( )

:

:

( )

/ (1)

المبحث الثالث : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

•

:

:

:

( ) ( )

:( )

:

:

"

( ) "

":

:

( )

( )

( )

---

(1)

(2)

/

/

(3)

/

/

(4)

(5)

(6)

/

/

(7)

( )

( )

( ) .

( )

:

( )

( ) .

:

"

"

" :

"

"

_____

/

/

/

(1)

/

(2)

(3)

/

(4)

/

(5)

:

/

/

( )

:

( ) ( ) ( )

( ) ( )

( ).

:

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)
  - (6)
  - /

/ / / / / /

/ / / / / (6)

( )

المبحث الرابع : من مباحث الخطابي في المرجحات

• :

:

:

( )

( )

:

:

( ) :

( )

:

( )

( )

( ) :

:

:

:

/ / (1)

: (2)

/ / (3)

/ / (4)

/ / (5)

/ / (6)

/ / / / (7)

( )

( ) .

:

:

:

( )

( )

( )

•

:

:

:

:

:

:

: ↗

:

( ) ( ) ↗

( )

:

.

:

( )

:

_____ / (1)

: / /

. (2)

. (3)

. (4)

. (5)

. (6)

. (7)

. / (8)

( )

( )

:

:

( )

:

( ) .

:

"

:

" :

"

" :

.

:

( )

" :

( ) "

" :

( ) "

/ (1)

(2)

(3)

/

/

/

(4)

/

.

/

/

/ (5)

/ (6)

( )

( ) ( )
( ).

( )

( )

---

(1)

:
:
:
:

( ) / (2)

/ / (3)

(4)

/ / (5)

( )

( )

( )

( )

:

( )

( )

( )

( )

( )

( )

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)

- (6)
- (7)

( )

:

()

()

.

.

(/)

/ (1)

(/) (2)

( )

" "

( )

: :

( )

( )

( )

:

( )

( )

:

:
:

" "

" "

:

( )

•

---

(1)

(2)

/ ...

(3)

/

/

/

(4)

(5)

(6)

(7)

( )

: ( ) :

: ... : ... ( ) ( ) : ( ) :

: . ( ) :

: ( ) :

: .

( ) / / / =

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

/ / / / /

( )

:

( )

.

( )

/ (1)

المبحث السادس : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

•

:

:

( )

:

( )

:

:

:

( )

•

( )

/

(1)

/

(2)

(3)

/

/

(4)

:

/

( )

( )

( ) :

( )

:

( ) ( )

:

( ) " " :

:

:

/ / (1)

:

(2)

/ (3)

(4)

(5)

(6)

/ / / / /

( )

∴ ( )
( )

∴ ( )

( )

∴

∴
∴
∴

∴

∴

)∴

( ) (

"

"

$$\begin{array}{cccccccc} / & & & / & \hline / & / & / & / & / & / & / & / \end{array} \quad (1)$$

$$\begin{array}{cccccccc} & & & / & & / & & / \end{array} \quad (2)$$

(3)

$$\begin{array}{cccccccc} / & & & / & & / & & / \end{array} \quad (4)$$

$$\begin{array}{cccccccc} & & & / & & / & & / \end{array} \quad (5)$$

( )

( )

( )

:

):

( )

): ( )

/

/

/

/ (1)

(2)

/

/

(3)

/

(4)

( )

:

( )

:

( )

/ (1)

( )

المبحث السابع : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

•

:

:

:

( )

•

( )

( )

( )

:

:

:

---

(1)

/ / (2)

/ / / (3)

/ / / / ( ) (4)

/ / / ( )

( )

( ) . ( )

( )

:

( )

( ) .

( )

: :

( ) .

:

( )

---

(1)

(2)

(3)

(4)

( )

( )

(5)

/

(6)

(7)

( )

:

( )

:

:

( )

( )

( )

:

/

/

/

/

/

/

/

(1)

/

/

/

(2)

/

( )

( )

/

/

(/)
( )

/

---

(1)

المبحث الثامن : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

:

:

:

( )

:

:

:

( )

:

:

( )

:

( )

﴿

(1)

:

/

/

/

/

(2)

/

(3)

(4)

( )

:

.

: ( )

•

( ) ( )

: .

( ) : ( )

:

.

:

( ) .

-
- . (1)
  - . (2)
  - . (3)
  - . (4)
  - . (5)
  - / (6)

( )

:

( )

( )

:

( )

:

( )

:

.

:

.( )

:

---

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

/

( )

”

”

：

”

：

：

( )

:

)

( ) (

:

( )

---

(1)

(2)

( )

المبحث التاسع : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

:

:

( )

:

:

( )

( )

( )

( )

/

(1)

/

(2)

/

/

/

(3)

/

/

(4)

/

/

(5)

( )

( )

( ) ( ) : :

( )

( )

( ) .

:

: _____ (1)

(2)

/ /

( )

( ) / (3)

/ / :

(4)

/ / (5)

/ (6)

( )

( ) .

"

" :

:

.

•

( )

:

( )

( ) .

( )

( )

( ) .

.

_____

/ (1)

(2)

/

/

/

/

/

/

/

(3)

/

/

/

/

/

/

/

/

(4)

/

/

(5)

/

/

(6)

/

(7)

( )

:

:

( )

:

..

.

.

..

.

.

.

.

.

.. /

( )

---

(1)

:

:

( )

( )

( )

( )

---

(1)

(2)

(3)

/

/

/

/

(4)

( )

.. > :

() > ..

.

.

()

:

()

(/ / (1)
/ / (2)
/ / (3)
( )

المبحث العاشر : من مباحث الخطابي في المرجحات

• :

:

:

( )

( )

:

:

( )

:

:

:

( )

: ( )

•

/ / (1)

/ (2)

/ (3)

(4)

/

/

/

/

/

(5)

(

)

( )

( ) : ( )

: :

":
:

( )

:

( )

( )

:

/ / /

_____=
/ /

(1)

/ /

/ /

(2)

(3)

(4)

( ) / /
/ /

/ / / /

(5)

( )

( )

:

"

":

"

":

.

:

( )

( )

( )

( )

:

..

:

/

/

/

(1)

/

(2)

/

(3)

/

/

/

(4)

(5)

/

( )

المبحث الحادي عشر : من مباحث الخطاب في المرجحات

• :

:

( ) :

( )

:

( )

:

:

•
:

( )

---

(1)

(2)

(3)

/

/

(4)

:

:

/

/

( )

( )

( )

( )

( )

( )

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

( )

:

.

( )

( ) ( )

( )

( ) .

:

( )

( )

( ) .

:

.

---

(1)

(2)

(3)

/ (4)

(5)

/ (6)

(7)

:

/ /

( )

( ) ( ) :
( )
( )

( ) :
( )
( )
( )

( )
:

---

							(1)
					/		(2)
/	/		/	/	/		(3)
/			/	/	/		
					/		(4)
				/	/		(5)
					/		(6)
					/		(7)
					/		(8)

( )

المبحث الثالث عشر : من مباحث الخطابي في المرجحات

:

•

:

:

:

•

( )

:

( )

/ / (1)

/ (2)

( )

( ) :

( )

( )

:

:

:

( )

( )

:

( )

:

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - :
  - (4)
  - (5)
  - (6)

( )

( )

( )

( )

( )

:

:

:

:

:

( )

/

/

/

/

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

( )

:

. ( )

:

( ) .

/ / (1)
/ (2)

( )

- المبحث الأول : ترجيح المنطوق به على المحتمل
- المبحث الثاني : ترجيح المحفوظ على غير المحفوظ
- المبحث الثالث : ترجيح الأوضح متنا
- المبحث الرابع : الترجيح بتقديم قول صاحب الشريعة على ظن الراوي واجتهاده
- المبحث الخامس : ترجيح النص على الظاهر
- المبحث السادس : الترجيح بحسن الترتيب
- المبحث السابع : ترجيح اللفظ المطابق للمعنى الوارد مع النص على غيره .
- المبحث الثامن : ترجيح اللفظ الموافق لسبب الكلام الذي خرج عليه على غيره .
- المبحث التاسع : ترجيح الأصل المتيقن على المحتمل .
- المبحث العشر : ترجيح الثابت على المظنون
- المبحث الحادي عشر : ترجيح الخبر المشتمل على الزيادة

المبحث الأول : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

• ( ) :

:

:( )

:" ( )

:"

:

:

:

:

( )

•

:

:

:

( ) . ( )

:

( ) . ( )

---

(1)

( ) / / ... (2)

(3)

(4)

/ (5)

( )

( ) ( ) :

( ) .

:

:

:

( ) ( )

( )

:

:

( ) .

(1)

/ (2)

(3)

(4)

(5)

( ) /

/

/

/

( )

/

(6)

( )

المبحث الثاني : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

•
:
:
:

( )

:

:

:

( ) ( )

:

:

( )

( )

( )

/ (1)

/ (2)

(3)

(4)

:

:

:

( )

/

/

/

/

: (5)

/ (6)

( )

المبحث الثالث : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

:

•

:

:

( )

:

:

( )

•

:

( )

:

:

( )

( )

( )

/

(1)

.

(2)

.

(3)

.

(4)

.

(5)

.

(6)

( )

( ) ( )

:

:

( )

( )

( )

( )

"

" :

" :

: "

" :

: "

( ) .

:

:

):

(

)

(

):

(

:

"

" "

" "

" "

"

-
- . (1)
  - / / (2)
  - . (3)
  - . (4)
  - . (5)
  - . (6)
  - . (7)

( )

( ) ( ) ( )

" "

:

.

:

.

/ / / / / (1)

/ (2)

/ / / / / (3)

/ / / /

/

/ /

( )

المبحث الرابع : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

:

•

:

( )

» :

:

:

:

( )

•

( )

:

---

(1)

(2)

:

/

/

( )

/

:

/

(3)

( )

( ) : ... ( ) ( ) ( )

---

(1)

:/ / / /

(2)

:/ / . /

(3)

/ / / /

(4)

( ) / / / / . /

( ) ( )

(5)

( ) / / / /

( )

( ) ( )

( )

:

( )

:

( )

( )

:

:

"

" :

"

" :

.

"

" :

.

---

(1)

./ /

/

/

./ /

(2)

:

./ /

/

/

/

(3)

(4)

(5)

(6)

( )

( ) ( ) ( )

( )

( )

:

( )

:

( )

( )

_____ (1)

:

( ) /

/

/ /

(2)

(3)

(4)

/

/

/

(5)

/ (6)

(7)

(8)

/ /

( )

( )

( )

:

)

(

.

: :

•

( )

: ( )

:

:

:

( )

_____

(1)

/

/

/

(2)

(3)

(4)

/ : /

:

:

:

(5)

/

( )

. : ( )
: :
( )

:
:
" " :
" " :
:
:

( )

:

:

.

---

(1)
/ (2)
/ (3)

( )

المبحث الخامس : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث

•

:

( )

:
(.)

( )

:

:

:

( ) .

( ) ﴿

:

( ) .

:

:

:

•

-
- (1)
  - (2) /
  - (3) /
  - (4)
  - (5) / /
  - (6)

( )

( ) ( ) ( )

( )

( ) .

: :

( )

( ) .

:

( )

( )

_____ (1)

:

/ /

(2)

.
.

(3)

(4)

(5)

(6)

/ (7)

/ (8)

/ / / / (9)

/

( )

( )

( )

:

( )

:

/ / / / (1)

/

/ (2)

/ / / ( ) (3)

/

( )

:

:

( )

:

:

:

( )

( )

( )

( )

:

:

/

/

(1)

/

(2)

/

/

/

/

/

(3)

:

/

/

/

(4)

/

/

(5)

( )

( )

:

:

" :

"

" :

"

:

( ) (

)

:

_____
/ (1)

/ / / / / (2)

/ / / / /

( )

( )

:

:

:

( )

( )

( )

:

( )

( )

( )

:

/

/

(1)

(2)

/

:

/

:

(3)

/

(4)

(5)

( )

/

/

/

/

/

( )

(6)

( )

)

/

(7)

( )

/

/

/ /

/

( )

:

.

:

):

()(

:

:

( )

( )

()

:

:

:

( )

( )

(1)

( )

/

/

/

/

) /

/

( )

/

(2)

( )

( )

:

( )

/ (1)

المبحث الثامن : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

• :

:

:

( )

:

( )

:

:

:

•

:

( )

( )

:

:

( )

:

/ (1)

/ (2)

(3)

/ (4)

/ (5)

( )

! : : ( )
: ( )
: ( )
: :
: :

..... ( ) ...
:
" " " :
" " " :
.

---

(1)

/ / . (2)

:
:
:
/ / / / .
/ :

/ (/) (3)

( ) (4)

:

( )

•

:

( )

:

:

( )

( )

( )

:

( )

:

.

:

" :

( )

"

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)
  - (6)
  - (7)

( )

" " :

.

:

:

:

:

( )

( )

:

( ) ( )

:

( )

( )

( )

( )

_____

/ / / / / (1)

/ / / / / (2)

/ / / / / (3)

/ / / / / (4)

/ / / / / (5)

/ / / / / (6)

/ / / / / (7)

/ / / / / (8)

/ / / / / :

( )

( )

( )

: :
( )

( ):

:

/

---

(1)

(2)

/

(3)

(/)

(/) (4)

(/) /

( )

( )

:

/

:

/

:

/

:

( )

:

:

•

( ) .

;( )

•

( )

:

:

:

( ) .

:

_____ / (1)

(2)

/ (3)

/ (4)

( )

المبحث التاسع : من مباحث الخطاب في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

•

:

:

( )

:

( ) " "

( )

:

( )

:

( )

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)

:

( )

( )

( )

:

( ) ( )

( ) ( )

:

:

( )

_____

/ / / (1)

/ / / (2)

:

/ / / (3)

/ / (4)

/ (5)

( )

:

( )

:

:

.

:

:

:

.

.

:

( )

:( )

.

---

(1)

(2)

/ (3)

( )

المبحث الحادي عشر : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .

:

:

:

( )

:

( )

:

:

( )

( )

( )

/ / (1)

/ (2)

. (3)

(4)

/ / / (5)

:

/

( )

( ) . ( ) : ( )
( ) ( ) :
( ) ( ))
( ) :

( )
:
" " :
" " :
.

( ) ( ) ( ) •

( ) .
:

---

(1)

/ / . /
(2)
/ (3)
(4)
(5)
(6)
(7)
(8)
(9)

( )

( )

( )

:

:

:

":

( )"

:

( )

•

( )

: "

( ) "

:

-
- (1)
  - / (2)
  - (3)
  - (4)
  - / / (5)
  - / (6)

( )

( ) : ( )

( )

:

:

( )

:

( )

( )

_____ (1)

:

/ / / /

(2)

(3)

(/) / / / / / / / / (4)

/ / / / / / / /

/ / / / / / / /

/ / / / / / / / (5)

/ (6)

( )

المبحث الثاني عشر : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار متن الحديث .
:()

:

()

:

:

:

()

:

:

()

:

()

:

:

()

()

---

(1)

(2)

/

/

(3)

(4)

/

/

(5)

(6)

/

/

/

/

(7)

:

/

/

/

( )

()

)()

()

() (

:
()

.()

:

:

."

.

.

•

:

: ()

---

(1)

/

/

/

(2)

(3)

/

(4)

(5)

:

(6)

(7)

( )

( )

:

: ....

( )

:

:

:

( )

( )

:

" :

"

"

" :

( )

( ) (

):

( )

.

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- (7)

( )

( ) ( ) ( ) :

( ) .

:

( )

:

( )

---

(1)

/ / (2)

/ / (3)

: / ( ) / (4)

/ / / (5)

( )

( ) :

.

.

:

.

( )

.

.

.

.

.

:

.

---

(1)

( ) ( ) :

(2)

- المبحث الأول : الترجيح بكثرة الروايات
- المبحث الثاني : الترجيح بموافقة ظاهر القرآن
- المبحث الثالث : الترجيح بموافقة حديث آخر
- المبحث الرابع : الترجيح بموافقة أكثر الصحابة
- المبحث الخامس : ترجيح ما لم ينكره عامة المهاجرين والأنصار مع علمهم .
- المبحث السادس : ترجيح النص الموافق للأصول على ما لم يكن كذلك .
- المبحث السابع : ترجيح ما ورد في أحد الصحيحين على ما ورد في غيرهما
- المبحث الثامن : ترجيح ما ذكر معه سبب الورود
- المبحث التاسع : ترجيح اللفظ الموافق لمقاصد الشرع على غيره

المبحث الأول : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج .

• :

:

:

•

( )

( )

( )

: :

: ( )

( )

( ) ( )

:

---

(1)

: (2)

/

/ (3)

(4)

(5)

/

/

/

(6)

/

/

/

(7)

( )

:

:

:

( )

( )

( )

:

:

:

:

:

( )

/ / / /	/ / /		(1)
	/ /		(2)
/ / / /	/ / /		(3)
	/ /		(4)

( )

·
:

( ) . "

" :

( )

( )

:

·

/ (1)
/ (2)
/ (3)

( )

( )

( )

( )

( )

:

/ (1)

/ (2)

/ (3)

/ (4)

( )

المبحث الثاني : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

• :
:
( ) :

:
:
( ) •

( )
:
:
( )
:
( )
:
( )

/ (1)
/ (2)
/ (3)
(4)
/ / (5)
/ (6)

( )

:

( )

( )

:

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

( )

•

:

:

( )

:

:

---

(1)

/

:

(2)

(3)

/

(4)

( )

( )

( )

:

:

⋈

:

):

⋈ ( )

( ) (

:

⋈ :

"

⋈ :

"

⋈

"

( )

•

:

( )

( )

:

(1)

/

/

(

)

/

/

/

/

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

(7)

( )

( )

( )

:

( )

:

( ) : " "

.

:

( )

( ) ( )

---

(1)

/ (2)

(3)

/ ( ) / / (4)

/ / / / /

/ / / ( ) / / / /

/

(5)

(6)

/

( )

∴
∴
∴

( )

( )

∴

( )

( )

/ (1)
/ (2)
/ (3)
/ (4)

( )

:

:

( )

( )

.

/

/

_____ / (1)

(2)

. / /

( )

المبحث الثالث : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

• :

:

:

:

( )

•

( )

:

" " " " :

( )

:

---

(1)

(2)

(3)

( )

“ ”
( )

∴

( )

( ) “ ”

( )

( ) ( ) ( )

“ ”

“ ”

“ ” “ ” “ ” “ ” “ ” “ ”

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)
  - (6)

( )

( )

( )

•

( )

... ( )

:

...

( )

( )

:

( )

•

:

( )

:

:

(1)

/

:

/

(2)

(3)

/

/

(4)

/

(5)

(6)

/

(7)

(8)

( )

( )

( )

:

( )

:

:

( )

.

:

( )

( )

:

( )

.

:

.

---

(1)

/

:

(2)

/

(3)

/

(4)

/

/

/

(5)

/

/

(6)

( )

المبحث الرابع : من مباحث الخطاب في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

• :

:

:

:

•

( )

:

:

:

:

:

( )

:

):

( )

---

(1)

(2)

(3)

( )

( ) ( ) (

: :

( ) ( ) ( ) ( )

( )

( )

:

:

"

" :

"

" :

•

_____ (1)

:

:

/

/

/

/

/

- (2)
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- (7)
- (8)

/

( )

()

() ()

∴
() ()

∴
()

()

()()

∴

∴

∴

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)
  - (6)
  - (7)
  - (8)
  - (9)

/ /

/ /

( )

( )

( )

:

:

..

..

..

:

/

/

/

/

/

/

/

/

( )

/

/

/

/

/

/

/

/

(1)

(2)

∴

( )

/

( )

---

(1)

المبحث الخامس : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج .

:

•

:

.

:

:

: ( )

( )

•

( ) .

:

: ( )

( )

( ) .

...

:

( ) .

:

.

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)
  - (6)
  - (7)

/

( )

:

:

( )

:

✎ :

( ) ✎

:

:

"

( )

( )

( )

:

( )

/	/	/	/	/	/	/	(1)
/	/	/	/	/	/	/	

<hr/>							(1)
/	/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	/	

(2)

( ) / / (3)

(4)

/ (5)

(6)

( )

( )

( )

( )

:

( )

/ / (1)
/ (2)
/ / (3)
/ (4)

/ / . /

( )

المبحث السادس : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج .

:

•

:

:

( )

( )

:

( )

( )

:

:

:

( )

:

( )

•

/ / (1)

/ (2)

/ (3)

/ (4)

(5)

/

(6)

( )

( ) . ( ) :
" " :
( )
( )
( ) ( ) •
( )
.
:
:

( )

/ / . /
/ (1)
(2)
(3)

/ / / / (4)
/ (5)
/ (6)
/ (7)

( )

:

:

"

"

"

"

:

( )

( )

:

( )

( )

/	/			(1)
/	/		/	(2)
/	/	/	/	(3)
		(	/	)
		(	/	
			/	(4)
- ( )

:

( )

( )

:

:

:

:

( )

( )

....

( )

:

...

( )

( )

/ (1)

/ (2)

/ (3)

/ (4)

(5)

/ (6)

( )

المبحث السابع : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

:

•

:

:

:

:( )

( )

( ) ...

:

( )

:

...

( )

( )

---

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

/ /

( )

( )

:

( )

( )...

:

" :

"

" :

"

:

( )

:

( )

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

/ /

/ /

/ /

( )

المبحث الثامن : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

( ) :

•

:

( )

:

( )

( )

( )

:

( )

( )

:

( )

( )

---

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

( )

(6)

(7)

(8)

(9)

( )

( ) ( ) : ( )
( ) ( )
.: :

( )

:

:

" " :
" " :

:

( ) ( )

-
- (1)
  - (2)
  - (3)
  - (4)
  - (5)

/ / :

- /
- / (6)
- / (7)

- / / / / /
- / / / / / (8)

( )

( ).

:

( ) .

( ) .

:

( )

:

( ) .

/		/	_____	/	(1)
	/			/	(2)
		/		/	(3)
					(4)
/	.	/		/	(5)
		( )	/	( )	
			/		

( )

المبحث التاسع : من مباحث الخطابي في المرجحات المتعلقة باعتبار أمر من خارج

:

•

:

( )

:

:

( )

:

:

( )

( )

•

:

" "

( )

/ / (1)

( ) (2)

(3)

/

/ / (4)

/ (5)

( )

( )

:

( )

( )

( )

( )

( ) "

" :

: :

( ) "

"

:

" "

" "

:

(1)

(2)

/ /

(3)

/

/

(4)

(5)

/

(6)

/

(7)

( )

